

og de frugtbare umbriske sletter. Hermed er Rom parat til at erobre Middelhavsverdenen.

Cornells bog er ikke så meget en begivenhedshistorie som en grundig diskussion af kildernes udsagnskraft og forskningens diskussion heraf. Bogens noter er en guldgrube for den, der vil trænge om bag overleveringen og følge snart to hundrede års intensiv forskning. Med sin problemorientering vil den også kunne tjene som håndbog i ens daglige arbejde med romersk historie. Stærkest står forfatteren nok i de kritiske afsnit, mens hans forsøg på nytolkninger naturligvis er underkastet læserens tilsvarende kritiske analyse. I sin ofte skarpe polemik giver han den opmærksomme læser mulighed for at gå i dybden, også der hvor hun ikke er overbevist. Det er således ikke en begynderbog, men en bog for viderekomne. Den vil vække til modsigelse og måske endda skinger protest, men netop derfor er den så nyttig.

Samtidig tegner bogen et billede af den moderne antikhistoriker, der skal være velbevandret i alle former for kilder, det være sig skriftlige eller ikke skriftlige. Man skal kunne foretage mange slags analyser af meget forskelligt materiale og have et meget stort overblik. Man kan her savne en større interesse for den materielle kultur og samtidens teknologi samt for den ikke politiske overbygning i form af religion og ritus. Men man kan jo ikke forlange alt samlet i een bog.

Jens Erik Skydsgaard

KOLBJØRN SKAARE: Norges Mynthistorie. Mynter og utmyntning i 1000 år. Pengesedler i 300 år. Numismatikk i Norge. Universitetsforlaget (PB 2959 Tøyen, N-0608 Oslo), 1995. Bind 1-2, 349+276 sider, mange ill. Solidt indbundet. Pris: 398 NOK pr.bind.

Mange møntforskere kunne ønske sig at skrive deres lands mønthistorie fra de ældste udmøntninger og til skrivende stund, men det lykkes kun for få. En af de udvalgte er den berømte norske numismatiker og mangeårige leder af Universitetets Myntkabinett i Oslo, professor dr.philos. Kolbjørn Skaare. Anledningen til værket er 1000-året for den første norske udmøntning, Olav Tryggvasons mønt, som kun kendes i ganske få eksemplarer, hvoriblandt et der nylig blev fundet på Iholm i Svendborg sund.

Værket er delt i to bind, første bind har selve skildringen af Norges mønt- og pengeseddelhistorie, mens bind 2 har kataloger over mønter og pengesedler, talrige registre og en stor bibliografi. Hovedvægten i mønthistorien ligger på norsk middelalder, hvilket er meget naturligt i betragtning af, at Skaare gennem mere end 40 års flittigt virke især har koncentreret sig om denne periode.

For henvend halvandet hundrede år siden kunne den kendte numismatiker Christian Jürgensen Thomsen udtale, at man kunne erkende en international samlings kvalitet på antallet af norske og portugisiske mønter. Var de to lande fra hver sin del af Europa velrepræsenterede, ja så var resten nok også værd at se på. Bag Thomsens tilsyneladende så banale bemærkning ligger den kendsgerning, at det bevarede møntmateriale fra norsk middelalder gennemgående er ganske begrænset. Vist findes der fund, men normalt slet ikke i en størrelse, som kan

sammenlignes med Danmark og Sverige. Man har derfor let kunnet formode, at møntprägningen i Norge har været beskeden.

Den seneste menneskealder har vist, at denne opfattelse nok i nogen grad skal modificeres. Udover de ret fåtallige skattefund, så har man i Norge (ligesom i de andre nordiske lande) kirkegulvene som fundsteder. Størst og rigest var gulvet under Lom stavkirke, mere end 2.000 middelaldermønter, for det meste ganske lette og tynde brakteater, dvs. sølvmønter med en vægt på brøkdele af et gram. Det var bl.a. sådanne kirkefund, der allerede for mange år siden gjorde det muligt for Kolbjørn Skaare at udarbejde et katalog over Norges udmøntning under et af højdepunkterne i Middelalderen, Håkon Håkonssons regering (1217-63).

Norges mønthistorie er et værk, der samler den forskning, der har været udført inden for emnet i et par generationer. Til den norske middelaldernumismatik har der været ydet vigtige bidrag fra svensk side (Bengt Thordeman og N.L. Rasmusson), samt fra Kolbjørn Skaares forgænger, Hans Holst. Den nyere tid, bl.a. mønten i Kongsberg, medaljørerens virke og 1700-tallets pengesedler, har især været udforsket af Bjørn Rønning. Alt dette bliver der gjort rede for i et smukt sprog. – Til udarbejdelsen af værket og til selve udgivelsen har Norges Bank ydet et stort bidrag.

Jørgen Steen Jensen

RIKKE AGNETE OLSEN (oversætter og kommentar): *Jyske Krønike*. Wormianum 1995, 71 s.

Saxo fortæller, at han påtog sig at skrive »Gesta Danorum:«, fordi han hellere ville sprænge sig selv med det enorme arbejde end at det danske folk over for omverdenen skulle blive berygtet som de, der agtede de gamle dage intet skriftligt mindesmærke. Hensigten var ikke meget anderledes med den forkortelse af Saxo's historieværk, »Compendium Saxonis«, som blev affattet ved midten af 1300-tallet. Det samme kan siges om den fortsættelse af værket, der behandler tiden frem til ca. 1340, »Continuatio compendii Saxonis« eller »Chronica Jutensis«, som den også kaldes, skriver Rikke Agnete Olsen i forordet til sin oversættelse af »Jyske Krønike«.

Hvis man skal tro oversætterens udlægning af hvad meningen var med kompendiet og »Jyske Krønike«, er der nu nok alligevel sket en forskydning. I Saxo's fortælle bliver der temmelig utvetydigt lagt vægt på at hævde det danske rige som en kristen kultur med en lang og glørværdig historie. Fremstillingens form, den lange, spændende og smukke fortælling, svarer godt til dette formål. Her overfor virker kompendiets og de første mange år af »Jyske Krønikes« kortfattede tekst på oversætteren snarere som noter til støtte for de fortællere, der kunne berette om Danmarks historie rundt omkring i landet. Hermed tillægger hun kompendiet og »Jyske Krønike« en ideologisk betydning i en indenlandsk propaganda-kampagne sat i gang efter der i 1340 igen kom en konge på den danske trone.

Tanken er besnærende, men der rejser sig et par spørgsmål. Hvis skrifterne var tænkt som noter til støtte for hukommelsen, hvorfor sprænger »Jyske Krønike« så på Erik Menveds tid annalformens snævre rammer? Hvis tanken var at støtte Valdemar IV, hvorfor har forfatteren så megen foragt tilovers for hans far, Christoffer II? Det første spørgsmål må få stå hen i det uvisse. Det andet gives der